TRÄNGBULLETINEN

INFORMATION FÖR MEDLEMMARNA I STOCKHOLMS TRÄNGBEFÄLSFÖRENING • NR 1-2015 • ÅRGÅNG 9

En kväll i Hovstallet

FOTO: AGNETA CEDERVALL

Sid 6

I detta nummer också

- *Vårutflykt till Linköping*
- *Transiteringstrafiken genom Sverige under andra världskriget*
- *Dags för ny övning i Skövde*
- *Försvarsmakten i samhället*
- *Jullunchen 2014*
- *Börje Wallberg in memoriam*
- *Den stora smällen*

Sid 7

Nytt år - Nya möjligheter

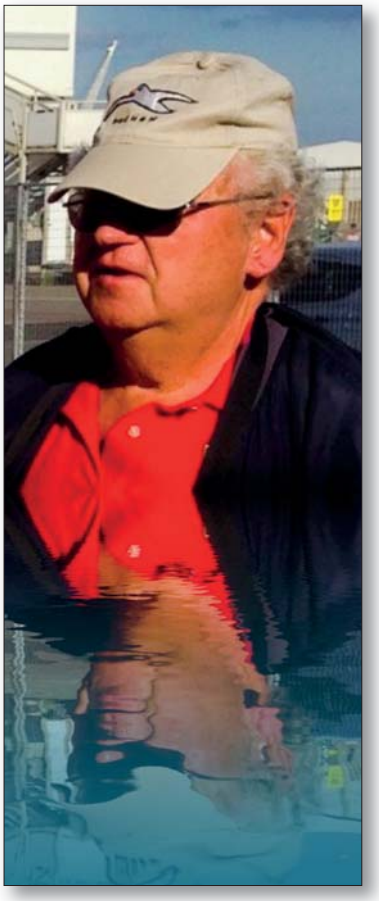

Sedan jag började skissa på denna ledare i höstas har det hänt en hel del. Jag börjar med det som varit trevligt och bra nämligen den, i mitt tycke, trevliga 100-årsfesten.

Några, bland andra Förbundet, anser dock att det var 98 år sedan föreningen bildades. Hur som helst blev det en bra fest.

Varmt tack till arrangörerna.

Jullunchen var som vanligt bra besökt och även den uppskattad. Den brukar normalt gå av stapeln första helgen i december men denna gång ovanligt tidigt. Klubbmästeriet hade som vanligt gjort ett bra jobb och Björn Körlof, som var inbjuden gäst höll ett intressant föredrag.
Läs mer om jullunchen på annan plats i tidningen.

En annan i mitt tycke bra företeelse är den till och med januari snöfattiga vintern. Det har tyvärr varit ovanligt många halkolyckor. Kanske har folk varit alltför oförsiktiga.

Tyvärr har det sedan förra numret av Trängbulletinen hänt en hel del mindre trevliga eller snarare hemska saker i omvärlden.
Efter Rysslands ockupation av Krim, striderna i östra Ukraina med bland annat nedskjutningen av det malaysiska flygplanet, Rysslands hot mot till exempel Estland och Lettland samt den utökade ryska närvaron i och över Östersjön. Detta känns inte bra.

Vad vill Putin?

Ebola har skördat många offer liksom IS (ISIS) avskyvärda framfart. Nu senast den jordanske piloten som brändes till döds. Jag finner inte ord för deras handlingar. Personligen tycker jag att ”svenskar” som frivilligt ansluter sig till ISIS skall nekas att återvända till Sverige.

Tyvärr har inte våra politiker det civilkurage som krävs i den politiska hönsgård vi nu har.

Efter valet hamnade politiken i sandlådan eller, om man så vill, i hönsgården. Båda alternativen är lite smickrande, men passande. Uppgörelsen över blockgränsen är något som många är tveksamma till. Avsikten att minska ett ytterlighetspartis inflytande har nu flyttats över till ett annat, från höger till vänster!

I Stockholms Trängbefälsförening, som är en av de fyra-fem kvarvarande aktiva föreningarna inom Förbundet, tuffar det på som tidigare med diverse aktiviteter i lugn takt. Senast ett mycket trevligt besök i Hovstallet med närmare 25 deltagare. Jag ser gärna att ännu fler deltar i våra aktiviteter. Närmast på programmet står vårutflykten i maj. Se separat annons.

Om än lite sent, god fortsättning på 2015 önskas er alla. ■

Nisse Bovin
Ordförande

Alla nya medlemmar hälsas hjärtligt välkomna till vår förening!

Uppdatera din e-postadress!

Vill du ha snabb information om begivenheter som inte hinner ut i Trängbulletien meddela Göran Holmström **gorhol@gmail.com** din e-postadress och uppdatera den om den ändras. Då kan du få möjligheter att lyssna till intressanta föredrag.

Glöm inte att betala in årsavgiften för 2015

FOTO: AGNETA CEDERVALL

Vårutflykt till Flygvapenmuseet i Linköping

Trängbefälsföreningen inbjuder sina medlemmar till en vårutflykt till Bergs slussar och flygvapenmuseet i Linköping

söndagen den 10 maj.

Kl 08.00 Buss avgår från Gustav Vasa-kyrka vid Odenplan

*

Kl 10.30 cirka blir första stoppet vid Bergs slussar - inloppet till Göta kanal med sin unika slusstrappa (möjlighet till kaffe på egen bekostnad)

*

kl 11.30 Bussen avgår för vidare färd mot Malmens flygplats.

*

kl 12.00 Ankomst till Flygvapenmuseet där vi börjar med lunch (utan kostnad för deltagarna)

*

kl 13.00 - 14.00 Guidad visning

*

På museet finns ett 50-tal flygplan från olika tidsperioder och Specialutställningen med resterna av DC3:an som sköts ner av sovjetflyg 1952 är mycket intressant och gripande.

*

Efter visningen går deltagarna själva runt på museet.

*

Kl 16.30 Bussen avgår mot Stockholm

FOTO: AGNETA CEDERVALL

Anmälan senast måndagen den 4 maj till Göran Holmström gorhol@gmail.com 08-716 06 73

FOTO: INTERNET

Transiterings-trafiken genom Sverige under andra världskriget

Efter stridernas upphörande i Norge i början av juni 1940, skedde tyska diplomatiska påtryckningar på Sverige, som utmynnade i att Sverige den 8 juli ingick ett avtal med Tyskland om transitering av obeväpnade soldater till och från Norge, så kallad permittenttrafik.

Avtalet omfattade även vissa materialtransporter.

Det var givetvis förödmjukande för Sverige att tvingas ingå ett sådant avtal, men det ingicks i ett läge, då risken för att vi skulle dras in i kriget var stor.

Vår beredskap var relativt god beträffande folkförsörjningen men Krigsmakten var dåligt rustad, främst armén och flygvapnet.

Det var inte bara några få permittenttåg som rullade på svenska spår. Omfattningen av trafiken var inte något, som offentliggjordes för svenska folket. De flesta svenskar var nog ganska ovetande och människor som bodde eller vistades nära järnvägen noterade i regel inte vilken typ av tåg som passerade.

Merparten av permittenttrafiken Norge – Tyskland – Norge gick via skånehamnarna och Västkustbanan till Göteborg och vidare via Kornsjö (gränsstation i Dalsland) till Oslo. Trafik förekom även i andra riktningar, som över Storlien och Riksgränsen.

I dessa relationer reste under de tre år persontrafiken pågick, från sommaren 1940 till sensommaren 1943, (godstransporterna pågick i ytterligare ett år) drygt en miljon militär personal och cirka 50 000 civil personal i nordlig riktning. Söderut reste cirka 950 000 militärer och cirka 30 000 civilister.

Eftersom Nordnorge saknar järnvägsförbindelse med mellersta och södra Norge, förekom även trafik genom Sverige via Storlien - Riksgränsen - Storlien. Nästan 120 000 militär personal reste denna väg.

Även trafik Norge - Finland - Norge förekom och Storlien - Haparanda och omvänt. 20 000 militärer åkte i de båda riktningarna.

Därutöver fick Tyskland tillstånd av svenska regeringen, att sommaren 1941, efter Tysklands anfall på Sovjetunionen, transportera 163. divisionen (Engelbrecht) om 13 700 man, med vapen och all övrig utrustning, från Oslo-trakten via

Järnvägslinjer som nyttjades av tyska militärtransporter genom Sverige under andra världskriget. • FOTO: JÄRNVÄGSMINNEN 6

Tysk permittenttrafik i Boden. • Foto: Internet

Storlien 1940. Tysk transittrafik • Foto: Internet

Charlottenberg till Haparanda och vidare till Finland.

Dessförinnan hade svenska regeringen, efter tyska påtryckningar, den 20 mars, beviljat tillstånd om transitering av ”viss järnvägsartillerimateriel”.

Redan några dagar senare transporterades 689. järnvägsbatteriet om två 28,3 cm pjäser (vikt 118 ton vardera) med tillbehör. Insvepta i presenningar fördes pjäserna nattetid mellan Trelleborg och Kornsjö för att därefter föras genom Norge till Storlien, där de likaledes nattetid fortsatte stambanan upp till Narvik.

Officerare och underofficerare reste i regel i personvagnar medan manskapet vanligtvis åkte i, för trupptransport inredda, godsfinkor. Med en tåglängd av 400 m (spårlängden för möten var begränsande), kunde 1 200 - 1 300 man transporteras per tåg. Under den tid trafiken pågick rullade cirka 50 tåg i månaden i någon riktning.

Totalt transporterades på svenska spår i olika riktningar över 2 miljoner tyska militärer och nästan 90 000 civila tyskar.

Förutom permittenttrafiken, korsade en stor mängd godsvagnar Sveriges gränser och trafikerade svenska spår, både med krigsmateriel och andra förnödenheter för tyskarnas räkning.

Merparten av dessa gick från skånehamnarna in i Norge via Kornsjö. En mindre del gick stambanan genom hela landet och in i Norge via Riksgränsen. Även ”interna” transporter Norge - Norge genom Sverige förekom.

En ganska omfattande godstågstrafik pågick 1941 - 42, främt från Tyskland till Finland, men även från Norge till Finland.

SJ befordrade mer än 100 000 godsvagnar för tyskarnas räkning under de fyra år transporterna pågick.

Efterhand som krigslyckan vände för Tyskland, vågade den svenska regeringen i juli 1943 klart ange att man tänkte säga upp 1940 års avtal. Men det bedömdes inte helt riskfritt. Spänningen ökade mellan länderna och den svenska beredskapen stärktes.

Inför uppsägningen inkallades 90 000 man främst kustartilleri-, lokalförsvars- och flygfältsförband.

Den 13 juli inkallades 55 000 man ur linjeförbanden till fortsatta fördelningsövningar. Från den 22 juli skedde ytterligare inkallelser så att cirka 300 000 man fanns i beredskap i början av augusti. I detta läge var hela svenska flottan rustad, kustartilleriförsvaret och samtliga flygflottiljer krigsorganiserade och grupperade.

Man kan därmed se hur allvarligt regeringen bedömde att läget kunde utvecklas. Allt gick väl och det sista permittenttåget rullade genom Sverige i augusti 1943.

Samtidigt stoppades även alla transporter av krigsmateriel och endast civilt gods och lasarettståg, främst från Finland, tilläts passera.

Denna trafik pågick i ytterligare ett år och upphörde i september 1944. ■

Text: Anders Törnqvist

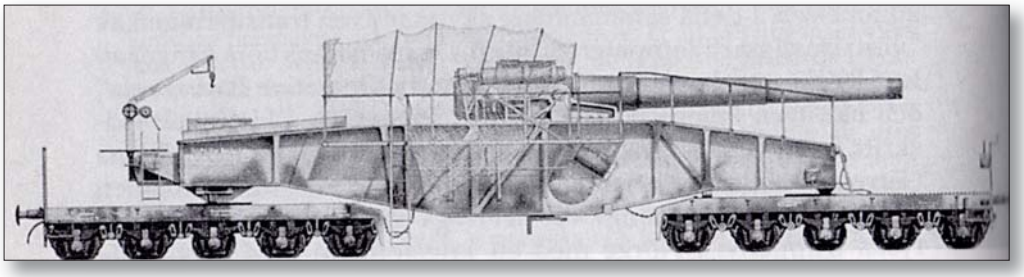

28 cm järnvägsartilleripjäs ”Schwere Bruno”. I 689. järnvägsbatteriet som våren 1941 via Trelleorg, Kornsjö, Storlien transporterades till Narvik, ingick två pjäser av denna typ, vilket för övrigt var ensamma i sitt slag inom det tyska järnvägsartilleriet • Illustration: Från Bo Hugemark ”I orkanens öga 1941”

Rundvandring i Hovstallet

Parad av vagnar som framföres med hästar.

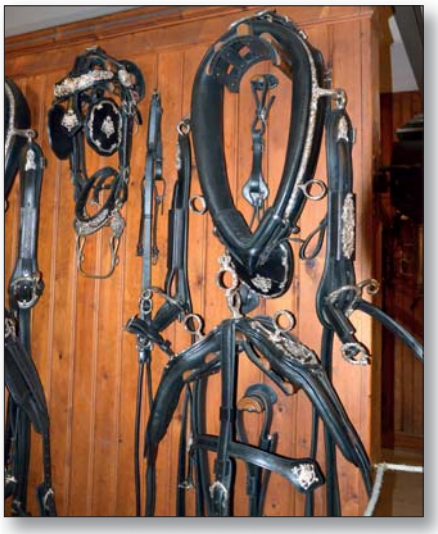

Seldon med silverbeslag.

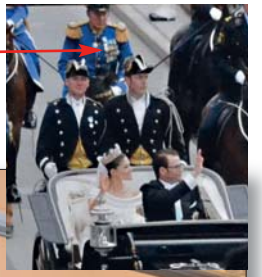

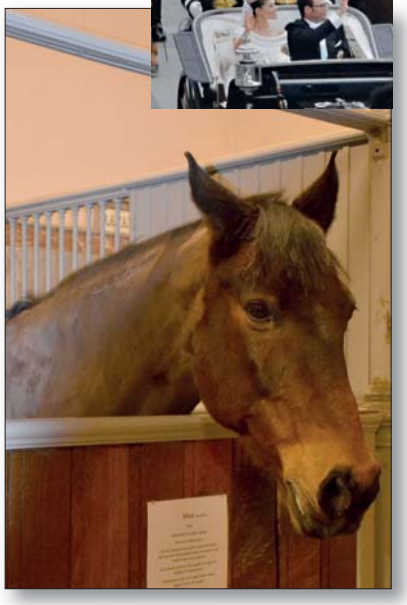

Max, Lars-Olof Nilssons häst som alltid är med på parader och rider efter paradvagnen.

I kvarteret Kusen på Östermalm, snett bakom Dramatiska teatern ligger Hovstallet, en oas mitt i det sjudande city. Att kvarteret kallas Kusen kan man tro bero på dess fyrfota innevånare. Dock är så inte fallet berättade överste Lars-Olof Nilsson då Trängen hade en guidad visning en snötyngd kväll i början av februari. Namnet kommer från det vägg-i-vägg liggande gamla Kronobageriet i vilket numera Musikmuseum är inrymt. På den tiden bageriet var i gång levererade de kusar till hovstallet varje dag.

Vi hann bese sadel- och selekammaren, stallet och några av de bilar som går för egen motor och inte dras av hästar. Vi fick också en massa information om vagnars skötsel, selarnas genomgång i Tyskland och England varje år samt en hel del historik omkring olika evenemang som genomförs vid olika tillfällen. Det är stora planeringar inför varje evenemang och en minutiös organisation.

Hovstallet kan man som privatperson besöka vid vissa tillfällen. På Internet kan man läsa om de olika besökstiderna. Under sommaren finns också tillfällen då det går att sitta på innergården och dricka kaffe samt lyssna till musik. Ett varmt tack till Lars-Olof Nilsson som ställde upp och med sin entusiasm gjorde timmen mycket minnesvärd. ■

Text och foto: Agneta Cedervall

Lars-Olof Nilsson vid den berömda sjuglasvagnen

En fransk vagn med en fantastisk inredning som bara är använd en gång.

Lillegut, en norsk, stor häst.

Daimler 27HP limousine 1950 ”Bröllopsbilen” användes senast vid kronprinsessbröllopet 2010.

Cadillac Fleetwood Seventy-five limousine 1969

Vi fixade maten på Vintergatan

Manne och Astrid Holmgren, Filip Åkesson och Mats Isgren flankerasdes av våra vänner från Finland, som tackat för maten med de stiliga kepsarna från Helsonfors Reservistförening.

Jag tänkte berätta om min upplevelse som funktionär på årets Vintergata. Detta var min första kontakt med både fenomenet Vintergatan och med övriga medlemmar i Träng som brukar hålla i denna ack så viktiga del av arrangemanget. Utan denna del så riskerar övriga funktionärer och deltagare gå tomma i magen och utan något varmt att få i sig under resans gång. Så jag vill nog påstå att devisen som Napoleon myntade håller än. Att en armé marscherar på sina magar och utan en fungerande förplägnadsfunktion så faller oftast det andra också slätt. Om det så gäller fälttåg i stor skala eller som i detta fallet en mörkerskjutning utförd i vinternatten.

Vi var en blandad skara medlemmar som höll liv i denna funktion och såg till så att alla var nöjda och belåtna både innan och efter genomförd tävling. Till min förvåning så var jag inte ensam skåning även om jag ännu inte släppt taget om denna sydliga landsända utan bor ännu kvar i gamla Svedala vilket inte var fallet med min ”landsfrände”.

Eftermiddagen, kvällen och en bit in på natten förlöpte i ett växlande tempo där det stundtals var lugna perioder medan det vid andra tider var mera hektiskt med tillhörande rökläggning i köksdelen.

Skam den som gav sig. Vi jobbade på och hade en väldigt god stämning, som gjorde att vi kunde hålla oss alerta ända in på småtimmarna. När väl alla lag var inne och vi hade återställt både vår utrustning och lokalerna så var det en ganska trött skara som satte sig i bilarna för åka hemåt var och en till sitt.

För egen del tillbringade jag de återstående nattimmarna på ett hotell i Gamla Stan för att sen under förmiddag och tidig eftermiddag passa på att besöka Armémuseum och titta på deras utställningar innan jag begav mig söderöver till Skåne igen.

Slutligen vill jag sammanfatta det hela med att även om det kan bli en långdragen historia så är det en trevlig tillställning där det råder en god stämning och där man får arbeta tillsammans i ett trevligt sällskap. Så om ni inte har provat på denna del så kan jag varmt rekommendera det till nästa år. ■

Text: Mats Isgren, Svedala
Foto: Göran Holmström

Jenny Persunger och Thomas Eckered kämpar med registrering av skjutresultaten.

Stekoset ligger som en dimma över hamburgerproduktionen.

Tävlingsresultat

Det kom in många svar på tävlingen i förra numret. De två första kom med bara ett par timmars mellanrum. Den första var inte lika utförlig som den andra varför vi belönar bägge två. Manne Holmgren och Jan Hammarberg vann pris som delades ut på årsmötet. Grattis till er båda och tack alla som skickade in svar.

Ett tips kan vara att gå in på vår hemsida den dagen tidningen distribueras. I de flesta fall ligger tidningen då redan där. ■

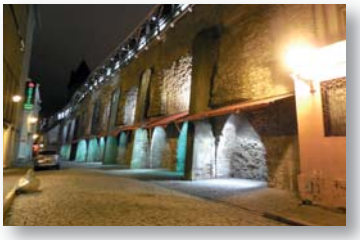

Svaret var
”Den gamla ringmuren i Tallinn där ”stickgummorna” håller till under dagtid.

Dags för ny övning i Skövde

Trängsoldater ur 2:a LogBat.

Då var det återigen dags att dra på sig uniformen, och ta sig till Trängregementet i Skövde. Denna februarivecka var vi ett trettiotal deltidssoldater (GSS/T), som skulle fungera som skoltrupp åt ett fyrtiotal kadetter, som går sin specialistofficersutbildning (SOU).

Under denna utbildningsvecka skulle kadetterna vara skjutledare, och helt vara ansvariga för skjutpassen. Dessa kadetter blir under året 1:e sergeanter, och kommer i fortsättningen att utbilda soldater på trupp, och skall göra det jobbet som fänrikar, löjtnanter och kaptener tidigare gjorde, i och med att vi idag har ett nytt (nygammalt) befälssystem.

Denna utbildning är 15 månader lång, och det finns de som går en kortare utbildning, då vissa har bakgrund som gruppchefer.

Utbildningen är försvarsgemensam, och i Skövde ligger tyngdpunkten på underhållstjänst.

Åldersspridningen bland kadetterna låg från 22 år till 40 år, och ganska många kvinnor. Det är bra.

I ärlighetens namn är inte skjutveckor min favorit, och inte när man sökt sig till ett underhållsförband, men det blev en mycket givande och lärorik vecka, där mycket nytt nöttes in. Nya hjärnceller som fick lära sig att kommunicera med nya muskelgrupper.

Standardvapnet inom Försvarsmakten är AK 5C med rödpunktssikte (Aimpoint). Ett ganska kort och kompakt vapen. med mycket god precision.

Det blev tre långa och intensiva dagar ute på olika skjutbanor, och vi hann med ett tjugotal olika skjutövningar, i alla möjliga ställningar och under olika tidskrav. Vi var många som uppskattade att vi fick skjuta så mycket som vi fick, med tanke på att vi inte tjänstgör så ofta. Det blev ju mycket säkerhetsgenomgångar, och visitationer före och efter skjutningar, men kadetterna måste ju lära sig. Övning ger ju färdighet. Man var rejält mörbultad på tredje dagen. Vi fick mycket beröm och uppskattning för att vi ställt upp och ”stått ut” under utbildningsveckan.

Sista dagen fick vi möjligheten att träffa högre chef för andra logistikbataljonen, som är ett krigsförband, och ta del av tankar och funderingar kring kommande övningar, utbildningar samt organisationen. Vi ställde lite frågor omkring utbildningsbehov av oss underhållssoldater, gällande fordon, släp, olika containersystem, och andra behörigheter.

Avslutningsvis kommenterade chefen det försämrade omvärldsläget. Dessbättre så har våra politiker vaknat och börjat förstå hur viktigt det är med ett försvar, och att det måste till pengar. Det har börjat att ”röra på sig”. Det är inspirerande och motiverande, och bra för oss som engagerar oss. Sen är jag den förste att beklaga det försämrade omvärldsläget. Nästa gång vi skall in för tjänstgöring blir framåt hösten, och då lär det väl bli som lite uppstart för den stora försvarsgemensamma övning som skall hållas under 2016.

Glöm inte bort att gå kurser i Försvarsutbildarnas regi under sommaren. Värva gärna nya medlemmar till vår förening. Följ den säkerhetspolitiska debatten! ■

Trängsoldater på skjutvallen.

Text och foto: Jonas Bohman, Ystad

Försvarsmakten i samhället

En långsiktig hållbar militär personalförsörjning ▪ En modern folkförankring i försvaret

Försvarsmaktens organisation har under många år varit föremål för åtskilliga utredningar om militära enheter i landet för såväl upprättande som nedläggningar. Detta gäller för armé, marin- och flygstridskrafter och militära staber. Anskaffning av materiel och personalfrågor har också beaktats i antal utredningar, men fungerande helhetslösningar för en längre tid har saknats.

För ett tag sedan visade det sig nödvändigt att ta ett samlat grepp i Försvarsmakten för

- En långsiktig hållbar militär personalförsörjning och
- En modern folkförankring i försvaret

Särskild utredare

Regeringen utsåg för knappt ett år sedan en särskild utredare, Stefan Ryding-Berg, före detta chefsjurist inom Försvarsmakten, att utreda och lämna förslag om hur Försvarsmaktens personalförsörjning bör utvecklas inom ramen för den försvarspolitiska inriktning som riksdagen har beslutat om, det vill säga en militär personalförsörjning baserad på frivillighet.

Det har alltså inte ingått om återinförande av värnplikten. Utredningen har bistått av sakkunniga från olika departement och experter från myndigheter, organisationer och näringslivet.

Stefan Ryding-Berg överlämnade fredagen 14 november 2014 sin utredning, SOU 2014-73, till försvarsminister Peter Hultqvist. Den särskilde utredaren föreslår bland annat

- En dag i Försvarsmakten för landets 18-åringar.
- Totalförsvarskunskap i skolan.
- Längre anställningstider för gruppbefäl, soldater och sjömän och - möjligheter till en utökad användning av hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna i fredstid.

Totalförsvarskunskap - samhällskunskap

Ett annat förslag är att skolan ska ges ett tydligare ansvar för att elever i grundskolan och gymnasiet ska få utbildning i begreppen säkerhetspolitik samt militärt och civilt försvar. Ett kunskapsområde, kallat totalförsvarskunskap, bör enligt utredaren ingå i ämnet samhällskunskap. Detta innebär inte att den totala utbildningstiden ökar.

De frivilliga försvarsorganisationerna bidrar till en långsiktig folkförankring av försvaret. Utredaren lämnar förslag på uppgifter som de frivilliga försvarsorganisationerna bör erhålla ekonomiska resurser för att genomföra.

Utredaren lämnar en rad olika förslag för att säkerställa en långsiktigt hållbar militär personalförsörjning.

Utredaren vill se att fler kvinnor söker sig till Försvarsmakten och anser att målsättningen bör vara att minst 50 procent av de som söker sig till Försvarsmaktens militära grundutbildning ska vara kvinnor. Andelen anställda kvinnor i personalkategorin gruppbefäl, soldater och sjömän i ett första skede bör utgöra 25 procent.

En jämn könsfördelning i Försvarsmakten har många positiva effekter bland annat uppnår försvaret en ökad folkförankring och en stärkt operativ förmåga.

Längre anställningstider - boende

Anställningsformen för gruppbefäl, soldater och sjömän ska fortfarande vara tidsbegränsad, men längre anställningstider för gruppbefäl, soldater och sjömän föreslås. Syftet med detta förslag är att Försvarsmakten ska kunna behålla sin personal längre och för att de som anställs inte ska behöva fundera över nästa arbete så fort anställningen i Försvarsmakten har påbörjats.

Längre anställningstider kan även ge bättre möjligheter för enskilda att få bostadslån, något som är positivt för de anställdas sociala villkor och kan leda till att de anställda i Försvarsmakten får en ökad förankring på tjänstgöringsorten.

Bristen på bostäder runt om i landet är ett problem som även påverkar gruppbefäl, soldater och sjömän. Bostadsbristen kan därför också påverka Försvarsmaktens möjligheter att rekrytera och behålla militär personal. Utredaren föreslår därför att Försvarsmakten ska ges möjlighet att i andra hand hyra ut bostadslägenheter till anställda gruppbefäl, soldater och sjömän.

Förslag lämnas som har till syfte att öka gruppbefäls, soldaters och sjömäns civila meritvärde. Denna yrkeskategori ska kontinuerligt under hela sin militära tjänstgöringstid få träffa personer med kompetens inom livs- och karriärutvecklingsområdet. Det ska finnas möjligheter att genomföra civila kurser eller utbildningar i slutet av anställningstiden hos Försvarsmakten.

För att uppnå en större acceptans för försvarsreformen hos de civila arbetsgivarna föreslår utredaren att Försvarsmakten ska lämna ekonomiskt stöd till civila arbetsgivare för vissa rehabiliteringskostnader för personal, som är eller har varit tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän eller reservofficerare i Försvarsmakten.

Kriser i fredstid - hemvärnsberedskap

För att kunna öka möjligheten att använda hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna i fredstid föreslår utredaren ett tillägg i hemvärnsförordningen, som innebär att Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna även vid en allvarlig kris i fredstid, ska kunna inta hemvärnsberedskap. Vidare föreslås att Försvarsmakten, vid tjänstgöring när hemvärnsberedskap i fredstid som överskrider en viss tid, ska ges möjlighet att avtala med enskilda om ersättning som motsvarar den inkomst som de tjänstgörande erhåller i sin huvudsakliga sysselsättning.

Denna möjlighet har till syfte att stärka rekryteringen till hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna.

Resurstillskott

”Det är nödvändigt att Försvarsmakten får möjlighet att arbeta under en längre tid inom ett av statsmakterna fastställt politiskt beslut om den militära personalförsörjningen, framhåller Stefan Ryding-Berg.

Försvarsmakten gör idag ett bra arbete med den nya personalförsörjningen, men försvaret måste öka sina ansträngningar att bli ännu bättre. Viktigast är att verksamheten blir så bra som möjligt när det gäller utbildningar samt övningar.

- Försvarsmakten måste också tillföras nödvändiga resurser. Mitt mål är att betänkandets förslag ska bidra till en långsiktighet för den militära personalförsörjningen. Mina förslag kan bidra till att öka attraktionskraften för män och kvinnor att söka till och vilja utvecklas i det militära försvaret, framhåller den särskilde utredaren Stefan Ryding-Berg. ■

Gunnar Mörck

* *SOU 2014-73.*
Utredningen omfattar 500 sidor och innehåller bland annat förslag om bestämmelser och konsekvensbeskrivningar, författningsförslag samt bilageförteckning.

2014 års jullunch

Förra årets jullunch genomfördes drygt två veckor tidigare än föregående år beroende på tillgång av lokal. Ett 40-tal personer samlades i Oscarshemmet på Östermalm och inledde med mingel och glögg. Under lunchen högtidstalade den inbjudne gästen Björn Körlof (se artikel nedan). Han har varit tjänsteman på Försvarsdepartementet och Generaldirektör för Styrelsen psykologiskt försvar, Fortifikationsverket samt Pliktverket. Han har också bland annat varit skol- och kurschef inom Försvarsutbildarna i vilken roll jag träffade honom under en kurs i Kriskommunikation i Källviken.

Under lunchen delades tre belöningar ut

Major Posses hederssabel till Lars-Inge Hägle,

Föreningens vandringspris bestående av en kristallskål till Kerstin Andersson och

Björn Biraths hederspris till ”Årets Rookie” till Anders Törnqvist.

Jullunchen avslutades med sedvanlig dragning av vinster i lotteriet som denna gång var ytterst omfattande. De flesta vann något. Ett tack riktas till ”Klubbmästeriet” och ett extra tack till Britt Ellnemyr som ordade lotteriet och Nisse Bovin som bidrog med fina vinster. ■

Text: Agneta Cedervall

FOTO: AGNETA CEDERVALL

Till vänster Göran Holmström och till höger Lars-Inge Hägle.

FOTO: AGNETA CEDERVALL

”Lotteribordet.”

FOTO: AGNETA CEDERVALL

Björn Körlof

Minnen och modern framförhållning

Björn Körlof hade inbjudits att informera om vad som är på gång civilt och militärt. Björn Körlof är före detta generaldirektör för tre statliga myndigheter och nu verksam inom MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap).

Stora förändringar – modern folkförankring

”Om jag för egen del blickar tillbaka några år, så har det hänt väldigt mycket militärt och civilt.

Först var jag riksdagsman för Moderaterna, därefter generaldirektör för Fortifikationsverket, Styrelsen för psykologiskt försvar och därefter Pliktverket.

Under årens lopp har stora förändringar skett. Det militära försvaret har bantats, regementen har försvunnit efter FU 1988. Den allmänna värnplikten har nu upphört och det civila försvaret har koncentrerats till MSB, men nya tider är nog på gång.

Den stora branden i Västmanland för en tid sedan gav oss många tankeställare att fundera på om kommunikationerna fungerade korrekt. Planering är en sak men verklighet något helt annat.

I dag, efter riksdagsvalet 2014, kan vi också konstatera att Sverige har en ny regering och ny försvarsminister. Det är sannolikt att förändringar kommer att ske för vår beredskap för kriser och katastrofer civilt och militärt.

På något sätt påminns vi om ubåtsjakterna från 1980-talet. Under oktober 2014 påmindes vi åter igen om ubåtsincidenter. Vad händer/hände egentligen?

God framförhållning

Det gäller att vara beredd om och när samhällets resurser behövs. Det måste finnas rätt uttagen och rätt utbildad personal till förfogande. God framförhållning behövs alltid. Försvaret och dess trängtrupper har framtiden för sig, men logistiken måste fungera fullt ut. Personalförsörjningen är ett annat viktigt område, som måste kunna säkerställas, betonar Björn Körlof. Det gäller att ta vara på alla goda och intresserade krafter. ■

Text: Gunnar Mörck

Börje Wallberg in memoriam

Stockholms Trängbefälsförenings hedersmedlem och ordförande åren 1979-82 översten 1. Börje Wallberg avled den 19 september 2014 i en ålder av 91 år. Hans närmaste är makan Evabritta, född Personne och barnen Matilda och Magnus med familjer.

Börje blev officer vid Kavalleriet 1946. Efter trupptjänstgöring och utbildning vid Krigshögskolan blev han generalstabsofficer vid staber på regional och central nivå.

Vid Militärhögskolan var han förstelärare i strategi och från 1970 överste i generalstabskåren och linjechef. Efter ett par år som chef för Norrlands Trängregemente utnämndes han till överste av första graden och tränginspektör 1974. Befattningen hade han fram till sin pensionering.

Under cirka 10 år satte han sin prägel på trängtrupperna. Naturligtvis blev han Trängbefälsföreningens ordförande. Arméns modernisering ställde nya krav på organisation, utrustning och utbildning av personal och förband för att underhållstjänst, speciellt inom sjukvården. Här kom Börjes kunskaper och förmåga att argumentera för truppslagets utveckling till nytta. Han var väl insatt i folkrättsfrågor, mänskliga rättigheter och krigets lagar, samt som lärare inom försvaret och även internationellt. I 1978 års folkrättskommitté, som skulle lämna förslag om folkrättens regler, betydde Börje som expert mycket för kommitténs arbete. Han var även ledamot av Kungliga Krigsvetenskapsakademien.

I den tidiga morgonstunden den 9 december 1979 hade Trängbefälsföreningens kursdeltagare samlats för att genomföra de traditionella tävlingarna, som bestod i handgranatskastning, luftpistolskytte och skriftligt prov i sjukvårdstjänst.

Allt detta skedde i trakten av Frösunda västra. Till den efterföljande traditionella julluncheen travade de 148 gästerna och medlemmarna in till tonerna av K 3 marsch, till förnöjelse till föreningens nye ordförande tränginspektören och översten 1. Börje Wallberg, som i sitt välkomsttal kunde hälsa följande; övlt Carl-Wilhelm Engdahl CFB, från förbundet Lars Sköld, Sven Blomqvist, Tommy Fröhling, Bengt Malmqvist och Ingvar Hansson. Från K1/Fo44 överste Hans von Schreeb, övlt Björn Wallin, major Olle Bergendahl och fru Rossi Lundqvist.

Från Försvarsstaben kom övlt Carl-Erik Holmstedt, från arméstabens trängavdelning övlt Lars Nordmark, från försvarets intendenturkår överste 1. Per Erik Haglund och från Frösundadetachementet övlt Per Edström.

För välfägnaden stod stockholmslottorna. Lars Nordmark visade vad Trängen haft på huvudet under skilda epoker. Det var mössa m/86, hjälm m/87, pälsmössa m/10, karolinerhatt m/23, mössa m/39 och mössa m/59. Som vanligt firades lucia och musikkåren, under Curt Pukes ledning, spelade marschmusik. Adams julsång framfördes a Lars-Erik Bohman och Kaj Landqvist. Gästernas tack framfördes av Lars Sköld.

Ja, detta hände för 35 år edan och Börje trivdes som ”fisken i vattnet”. Hans kunskaper och intresse för människor, historia, strategi och pedagogik gjorde att han var mycket uppskattad av såväl kolleger som kursdeltagare. Hans enskilda samtal med elever genomfördes med respekt för individen och var ett stöd för unga officerares fortsatt karriär och leverne.

Börje Wallberg • FOTO. PRIVAT FAMILJEN WALLBERG

Han blev även ordförande i Svensk Röda Korset 1981-87. Även som rikskårchef för Frivilliga Automobilkartan var Börje med sin bakgrund högt värderad. Han blev även internationellt känd inom filatelin. Vi bevarar i ljust minne en mycket uppskattad ordförande, kollega och plikttrogen kamrat. ■

Olle Lundbergh

Trängbulletinens läsare kunde läsa Börjes artikel om ”Tre gånger trängare” i nr 1-2014.

Sveagardesföreningen

inbjuder Trängbefälsföreningens medlemmar till en guidad visning av Riddarholmskyrkan torsdagen den 21 maj kl 18.00 - 19.00

*

Anmälan göres senast den 1 maj till
Göran Forsell
goran.forsell@gmail.com
eller per telefon 070-531 17 26

Den stora smällen

Det är väl förhoppningsvis inte så aktuellt längre, men på 1950-talet, under det kalla kriget, var ett kärnvapenkrig något som både det militära och det civila samhället planerade för. Det fanns krafter som ivrade för att även Sverige skulle skaffa sig kärnvapen.

I väntan på dessa ville man studera effekten av en kärnvapenexplosion. Detta måste då, i brist på de riktiga bomberna, göras med stora mängder konventionella sprängämnen och var i Sverige kunde man lämpligen göra detta på enklaste sätt om inte i det glest befolkade Norrlands inland, närmare bestämt i närheten av byn Nausta söder om Jokkmokk.

En man vid namn Bengt Rask, då montör vid CVA, blev av en slump inblandad i detta och har senare beskrivit sina erfarenheter i en fängslande berättelse. Hans uppgift var att leda arbetet med att resa den mast som bomben skulle placeras i. Han var en i en brokig samling av militärer och civilister, folk från FOA och lokalt inhyrda samer, som hade samlats i den norrländska ödemarken.

Det var många som var intresserade av försöken och en hel del materiel fraktades upp och placerades på olika avstånd från explosionens epicentrum, bland annat en utrangerad J29 och en Centurion stridsvagn.

En av de män från FOA, som deltog i försöken, var den nyligen avlidne Rolf Araskog, hedersmedlem i Stockholms Trängbefälsförening, som förutom att han var specialist på sprängämnen även var en entusiastisk folkdansare. Han underhöll gärna de andra på kvällarna i mässen med historier om olika dansturnéer, historier som kanske inte alltid var helt sanna.

En sådan handlade om en midsommardans med över hundra deltagare som dansade i en stor ring, en ring som bara blev större och större ju längre dansen varade och till slut blev man tvungen att dansa ut på isen på den närbelägna sjön. Men, invände någon, det fanns väl ingen is på sjön, det var ju midsommar? Ja, det var det när vi började, svarade Rolf.

Flera sprängningar med olika stora laddningar gjordes och den stora krater som bildades har med åren blivit vattenfylld och förvandlats till en tjärn som i folkmun kallas för Foajaure (jaure = samiska för sjö).

Hela området, stort som Blekinge, kallas idag RFN, Robot-Försöksplats Norrland och är även klassat som naturreservat, dock ej tillgängligt för allmänheten. ■

Text: Göran Holmström

Stockholms Trängbefälsförening
informerar sina medlemmar genom hemsida och brev. Du når oss på www.forsvarsutbildarna.se/sthlmtrang eller sthlmtrang@forsvarsutbildarna.se

Nya medlemmar kontaktar medlem.sthlmtrang@forsvarsutbildarna.se

Har du andra frågor angående Trängbefälsföreningen skicka då e-post till info.sthlmtrang@forsvarsutbildarna.se

Föreningens PlusGirokonto 25 27 28-1

Bevaka vår hemsida på Internet!
Vår tidning kommer ut fyra gånger per år. Dessemellan kommer det ny information som inte hinner ut i tidningen. Du, som har tillgång till Internet, kolla av vår hemsida med jämna mellanrum om du vill hålla dig uppdaterad.

www.forsvarsutbildarna.se/sthlmtrang eller **sthlmtrang@forsvarsutbildarna.se**

Trängbulletinen
är Stockholms Trängbefälsförenings medlemstidning som kommer ut med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare:
Nils Bovin • nisse.bovin@comhem.se

Redaktör: Agneta Cedervall • ideoform@bredband.net

I redaktionen ingår:
Bengt Celsing, Stig Cedervall, Eva Ekström och Göran Holmström

Grafisk formgivning och produktion:
Idé & Form 1942 HB

Tryck: Normy Stockholm AB

Bidrag till tidningen, skickas till ideoform@bredband.net
Redaktionen återsänder material om så önskas.
Redaktionen förbehåller sig rätten att ändra i texter och beskära bilder.

Trängbulletinen
ligger alltid också på vår hemsida. Tipsa vänner om de är intresserade av vår förening att ladda ner tidningen.

Material till nummer 2-2015 ska vara redaktionen tillhanda
SENAST 11 maj